

TMMOB JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI UCTEA CHAMBER OF GEOPHYSICAL ENGINEERS

Milli Müdafaa Caddesi No:10/7 P.K.749 06650 Kızılay-ANKARA/ TÜRKİYE
Tel : (312) 418 42 20 – 418 82 69 Faks : (312) 418 83 64 <http://www.jeofizik.org.tr> E-mail : jfmo@jeofizik.org.tr

BASINA VE KAMUOYUNA

17 AĞUSTOS 1999 DEPREMİNİN 7. YIL DÖNÜMÜNDE YAPILAN BASIN AÇIKLAMASI

17 Ağustos 1999'da Marmara Bölgesinde 45 saniyelik bir süre içinde on binlerce kişinin ölümüne, 25-30 milyar \$'lık ekonomik kayba neden olan depremin üzerinden 7 yıl geçmesine rağmen, bir doğa olayı yaşanmamış gibi göz ardı edilemez.

MARMARA BÖLGESİNDEKİ DEPREME İLİŞKİN VERİLER:

10 İLDE AĞIR HASAR GÖREN VEYA GÖÇEN KONUT SAYISI 96.785, İŞYERİ SAYISI 15.939.
17 BİN CİVARINDA KONUT İÇİN DOĞRUDAN YENİDEN YAPMA KREDİSİ VERİLMİŞ,
YAPILAN KALICI KONUT SAYISI TOPLAM 41.000 CİVARINDA OLUP BÖLGEDE KONUT AÇIĞI
DEVAM ETMEKTEDİR.

DEPREM İÇİN ÇIKARILAN "EK VERGİLER" BAŞKA AMAÇLAR İÇİN KULLANILMIŞ MIDIR?
SAYIŞTAY RAPORLARINA GÖRE DENETİMSİZ VE SAVRUK HARCAMALAR YAPILMIŞ MIDIR ?

Ülkemizin deprem tehlikesi ile iç içe yaşadığı ne kadar göz ardı edilemez bir gerçek ise, yerleşim amaçlı yer seçimi çalışmalarında yer alan; depremsellik, deprem risk analizi ve deprem tehlikesi konularını içeren sismoloji (deprem bilimi) jeofizik alt bilim dalı olduğu bir o kadar aşikârdır. Ancak bu gerçekleri göz ardı eden siyasal iktidarlar, Türkiye ve dünya üniversitelerinde "deprem" eğitimini alan başta jeofizik mühendisleri olmak üzere mühendis, mimar ve şehir plancılarının ülkemizin deprem riski konusundaki uyarılarını dikkate almayarak, gereksinim duyulan kurumsal, hukuksal ve ekonomik önlemleri ivedilikle alınması konusunda çözüm için adım henüz atmamışlardır. Deprem ile ilgili çalışmalarda merkezi yönetim, yerel yönetim, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve yurttaşlar arasında dengeli bir işbirliği oluşturulmamıştır.

Asrın felaketi kabul edilen 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 depremleri sonrasında geçen 7 yıllık sürede 38 adet KHK çıkarılmasına rağmen; halen her deprem sonrası ayrı bir politika uygulaması süregelmektedir. Afetlere öncelik veren bir imar yasası çıkarılmamış, ilgili kurumlar arasında yeterli bir koordinasyon yapılamamıştır. Yapı projelendirmesi aşamasından önce; deprem-zemin yer hareketlerini modellemeye yönelik standart bir format henüz oluşturulamamış ve ülkemizin afet politikaları yeniden gözden geçirilip güncelleştirilmemiştir.

JFMO olarak Deprem'in 7 yıl dönümünde soruyoruz.

Neden,

1. Afet ve özellikle depremlerle ilgili olarak bilgilendirilmenin sınırlı kalmaması, kaliteli ve güvenli bir yapılaşma konusunda daha duyarlı olmaları sağlanamamıştır. Halkımızın deprem tehlikesinin yanı sıra, deprem riskinin azaltılması, yerleşme-yapılaşma konusunda da bilinçlendirilerek daha duyarlı bir toplum bilincinin yerleştirilmesi ve afet yönetim sistemimizde en ufak bir değişiklik yapılmamıştır. Ülkemizin afet politikası yeniden gözden geçirilip güncelleştirilememiştir.

2. 3194 sayılı İmar ve 7269 sayılı Afetler yasasındaki temel düzenlemelere yönelik çalışmalar tamamlanamamıştır. "Afet" kavramının çok az yerde geçen imar yasası ile zarar azaltma hizmetleri yerine yara sarmayı temel strateji kabul eden Afetler yasası hala yürürlüktedir.

TMMOB JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI UCTEA CHAMBER OF GEOPHYSICAL ENGINEERS

Milli Müdafaa Caddesi No:10/7 P.K.749 06650 Kızılay-ANKARA/ TÜRKİYE
Tel : (312) 418 42 20 – 418 82 69 Faks : (312) 418 83 64 <http://www.jeofizik.org.tr> E-mail : jfmo@jeofizik.org.tr

Afetlere öncelik veren bir imar yasası çıkarılmamış, ilgili imar yasa tasarısı meclise daha inmemiştir. Kanun, yönetmelik ve genelgeler yumağı sadeleştirilerek, uygulanabilir hale getirilememiştir.

3. Deprem riski olan yerleşim birimlerinde yaşam devam etmekte; afetler bir kader (!) olarak kabullenilmekte olup hiçbir önlem alınamamıştır.

4. 23 Kasım 1999 tarihinde Dünya Bankası ile imzalanan MEER (Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma) kredi antlaşması sonrasında ülkemizdeki afet hizmetleri ve yapılanması, özelleştirmeci bir anlayışa terk edilmiştir.

5. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca, depremler ve deprem güvenliği konularını her boyutuyla tartışmak, zarar azaltmaya yönelik çalışmalar için ulusal yol haritası oluşturmak amacıyla 28 Eylül - 1 Ekim 2004 tarihlerinde Deprem şurası düzenlenmesine ve somut çağdaş ifadelere rağmen, BİB sanki şura yapılmamış alınan kararlar yokmuş gibi davranmaya devam etmekte, şuraya duyulan güveni ciddi anlamda zedelemekte, kararlarının ne işe yaradığı dahi sorgulanmaktadır. Deprem şurası toplanmış, ama hala sonuç alınamamıştır.

6. Ulusal deprem konseyinin 2002 yılında çıkardığı strateji raporunun tespitleri hayata geçirilememektedir.

7. Belediye, Büyükşehir Belediye, İl Özel İdaresi yasaları, Afet hizmetlerinde yerleşmenin ve kamu eliyle uygulama yerine, bu hizmetleri satın almanın önünü açacak şekilde TBMM'de kabul edilmiştir. Belediye ve ilgili Bakanlıklara bağlı Genel Müdürlük arasında görüş birliğine varılamamış, farklı uygulamalar ve genelgeler halen yürürlükte olmaya devam ettirilmiş, görüş birliği sağlanamamıştır. İlgili kurumlar arasında yeterli bir koordinasyon yapılamamış, Ülke çıkarlarını ön planda tutacak, genelge çıkarılmamış, genelgeler yumağı sadeleştirilememiştir.

8. Dünya Bankası'nca kurulan DASK ve afet sigortası uygulaması iflas ettirilmiştir. DASK uygulamasını delinmiş, buna uygun yasal düzenlemeleri yürürlüğe koymuştur. Halen sigortalılık oranının %15'i geçememiştir.

9. I. Ve II. Derece deprem bölgesindeki birçok belediye dahil yerel yönetimlerce imar planına esas etütlerde jeofizik etütlerin yaptırılmadığı, yaptırılmayacağı görülmektedir. Zemin etütlerine gereken önem verilmemiş, jeofizik mesleğinin önündeki engeller kaldırılmamıştır.

17 Ağustos Depremi sonrasında Marmara Bölgesinde belediyelerce başlatılan jeofizik etütler kesintiye uğramıştır. 1999 depremleri ülkede olmamış gibi davranılmış, kamuya, belediyelere, Bayındırlığa jeofizik mühendisi alınmamıştır, alınmamakta da ısrar edilmiştir. JEOFİZİKTEN anlamadığı halde, birileri o işi yerine getirmekte, getirmeye devam etmektedir. Bu ülkede 7.2, 7.4 büyüklüğünde depremin olması, bazı kalıplaşmış düşünceleri ve mesleki taraftarlığı değiştirmiyor. BELEDİYELERDE ÇALIŞAN JFMO ÜYE SAYISI 68 (1999 SONRASI İŞE ALINAN 9) BAYINDIRLIK İSKAN BAKANLIĞINDA ÇALIŞAN JFMO ÜYE SAYISI 40 (1999 SONRASI İŞE ALINAN 2). Peki bu Müdürlüklerde jeofizik raporları ve hizmetleri kim denetlemekte ve yürütmektedir. Doğal olarak tek bir jeofizik dersi alan bazı mühendislikler. Her belediye ve İl Bayındırlık ve İskan Müdürlüklerinin teknik alt yapısını güçlendirmek amacıyla olmazsa olmaz şartı olarak Jeofizik

TMMOB JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI UCTEA CHAMBER OF GEOPHYSICAL ENGINEERS

Milli Müdafaa Caddesi No:10/7 P.K.749 06650 Kızılay-ANKARA/ TÜRKİYE
Tel : (312) 418 42 20 – 418 82 69 Faks : (312) 418 83 64 <http://www.jeofizik.org.tr> E-mail : jfmo@jeofizik.org.tr

Mühendisi istihdamı sağlanamamış, başta Jeofizik Mühendisi olmak üzere teknik personel istihdamını arttırıcı önlemler alınamamıştır.

10. Kentlerin nazım imar planları yapılarak yerel zemin koşullarına göre (Afet haritaları, mikro bölgelendirme haritaları, plana esas jeofizik, jeolojik, jeoteknik etütler) kent yapılaşma haritası çıkarılamamıştır. Bir başka deyişle bir kentin her hangi bir bölgesinde ne tür (temel sistemi, bodrum, yapı yüksekliği v.b) yapı yapılacağı belirlenememiştir.

Ülkemizdeki imar planına esas jeolojik-jeofizik-jeoteknik araştırmalar yanında kentsel alanlardaki yapı stoku envanterinin çıkarılarak, mevcut yapı stoklarının mühendislik açısından bilimsel olarak elden geçirilmesi; riskli alan terk edilmesi ve riskli yapıların yıkılması işlemleri gerçekleştirilememiştir. Depremle ilgili yargı kararları sonuçlanmış, ama hala ilgili mevzuatlarda yer alamamıştır.

11. Yapı denetim kuruluşlarında zemin etüt proje denetçisi olarak jeofizik mühendisleri çalışması sağlanamamıştır. 4708 sayılı yasa ile 19 ilde uygulanan Yapı Denetim gerçeği, denetim şirketlerinin kendi ifadeleriyle hedeflenen amaçtan sapmıştır. Böylece kanun ve ilgili yönetmelikleri göz ardı edilmektedir. 4708 ve buna dayalı yönetmelikler BİB ve ilgili idarelerin uygulayıcıları tarafından bile bir çok yönden saptırılmıştır.

12. Avrupa Birliği'nin Afet-Zemin-Deprem-Yapı konusunda uyguladığı Eurocode 7 ve 8 normlarından Eurocode 7 TSE tarafından çevirisi yapılarak yayınlanmıştır. Ancak özellikle deprem bölgelerinde yapılaşma ile ilgili norm ve standartları tanımlayan Eurocode 8 henüz yayınlanmamıştır. TSE bir an önce Eurocode 8 normlarını Türkçeleştirerek yayınlamamış, bu normlar baz alınarak uygulamaya geçirilememiştir.

13. 1999 yılı depremleri sonrasında hazırlanmış olan, depreme karşı halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması amacı için "Planlama ve İmar", "Yapı Denetimi", "Zorunlu Deprem Sigortası", "Yetkin Mühendislik", "Acil Durum Yönetimi" gibi yeni tasarı taslakları ivedilikle uygulamaya konulamamıştır.

14. Halen ülkemizde deprem gözlemlerinde istenilen düzeye erişilememiş, bir ulusal veri bankası oluşturulamamış, Deprem zararlarının azaltılması ile ilgili çalışmalara önemli katkılar sağlayacağı açık olan Diri faylarla ilgili olarak daha önce bilinmeyen yeni fayların belirlenmesi, bunların nasıl kırılacağı vb. gibi konularda ülkemizde yapılacak araştırmaların özellikle Jeofizik çalışmalarla tespiti konusunda mesleki taraftarlıkta ön planda olacak şekilde göz ardı edilmiştir.

15. 17 Ağustos 1999 sonrası başlayan ve en hafif deyişle insanlarımızın psikolojilerini bozan deprem kirliliği her fırsatta sürdürülmesi önlenememiştir.

16. Türkiye genelinde afetlere yönelik önlemler ve hazırlıklar kapsamında, kamu kuruluşları, işyerleri, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, okullar ve benzeri kurum ve kuruluşlar, "Güvenli Yaşam Bilinci"nin oluşturulmasına yönelik ortak eğitim faaliyetleri yeterince düzenlenememiştir.

"Güvenli Yaşam Bilinci" kavramının toplumun bütün kesimleri arasında yayılması için, kamu yararı ve ülke çıkarları doğrultusunda sivil toplum örgütleri, özel sektör, yerel yönetimler ve

TMMOB JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI UCTEA CHAMBER OF GEOPHYSICAL ENGINEERS

Milli Müdafaa Caddesi No:10/7 P.K.749 06650 Kızılay-ANKARA/ TÜRKİYE
Tel : (312) 418 42 20 – 418 82 69 Faks : (312) 418 83 64 <http://www.jeofizik.org.tr> E-mail : jfmo@jeofizik.org.tr

kamu kurumları arasında dinamik bir ilişki oluşturulamamıştır. Ülkemizde; çağdaş bir afet yönetimi oluşturulmalı, afet öncesi yapılacak çalışmalarla can ve mal kayıpları asgaride tutulmalı, deprem bilinci toplumsal bir öğreti olarak yeterince yaygınlaştırılmamış, yaygın ve etkin bir bilgilendirme programı yeterince uygulanamamıştır.

Sonuç olarak; 17. Ağustos depreminin üzerinden geçen 7 yıllık sürede afetler cephesinde yeni bir şey olmamış; depremler 'miş' gibi (yani olmamış gibi) yaşanmıştır. İlgili kurumlar eski anlayışlarını ve uygulamalarını ısrarla sürdürmekte tam aksine deprem olmamış ve olmayacakmış gibi daha da geriye götürmüştür. Ülkemizde yaşanan ve yaşanacak afet olayları takdir-i ilahi olarak kabul ettirilmeye karşı karşıyadır.

TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası olarak, yapılmayanların bir an önce hayata geçirilmesine, olumsuzlukları yok etmek, afetlere karşı toplum için "güvenli yaşam bilinci"ni oluşturmaya, iktidarı ve yetkilileri bir kez daha duyarlı olmaya ve bir an önce söylenenleri dikkate almaya çağırıyoruz.

TMMOB JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU
17.08.2006